

Ковальчук Л. І. – студентка ІV курсу
факультету психології та соціології
СНУ імені Лесі Українки;

Магдисюк Л. І. – к. психол. н., старший
викладач кафедри практичної психології
та безпеки життєдіяльності
СНУ імені Лесі Українки

Якість життя осіб пізньої зрілості та її зв'язок з ургентною залежністю

Постановка проблеми. У зарубіжній психології проблема якості життя розглядалася набагато раніше, ніж на вітчизняному просторі. Але якість життя як об'єкт дослідження інших наук існує з античних часів, коли відбувався розквіт філософії. Усі дослідження якості життя спрямовані на виявлення різноманітних складових аспектів позитивного функціонування особистості.

Радикальні соціальні, політичні та економічні зміни, що відбуваються в країні і у світі, впливають та ускладнюють умови життя

© Ковальчук Л. І., Магдисюк Л. І., 2018

кожної людини, змінюють соціокультурну ситуацію, що впливає на її становлення і розвиток. Рівень життя сьогодні тісно пов'язаний з якістю життя, а якість життя, на наш погляд, – це не тільки оптимальна реалізація психофізіологічних, суспільно-громадських можливостей кожної особистості, а й також самоактуалізація власного особистісного потенціалу.

Мета дослідження полягає у теоретичному аналізі проблеми якості життя осіб пізньої зрілості з ургентною адикцією в сучасній психологічній науці.

Результати дослідження. Науковий підхід щодо визначення якості життя людини бере початок ще із часів побудови економічних взаємин між народами. Сам термін «якість життя» є категорією, що синтезує досягнення багатьох наук. Для прикладу, англійські дослідники в галузі медицини А. Szalai та F. Andrews [4] зазначають, що поняття «якість життя» утворюється різними галузями наук, серед яких виокремлюють: психологію та філософію, соціологію, медицину (генетику), екологію (дослідження навколишнього середовища), а також інші науки.

Глобальні зміни соціально-економічної ситуації, зміна звичних життєвих стереотипів і глибокі зміни в свідомості суспільства, перехід від життя в стабільному режимі (хоча із дуже обмеженими можливостями) до епохи постійних потрясінь, відчуття соціальної незахищеності торкнулися всіх верств населення [2].

Акцентуючи увагу на особистості пізньої зрілості, ми можемо говорити про існування низки загальних та специфічних проблем її життєдіяльності. Це і низький рівень матеріального забезпечення, проблеми самотності, поява нових та загострення існуючих хвороб, відчуття непотрібності в суспільстві, проблеми підвищеної тривожності та дискомфорту, необхідна підготовка виходу або сам вихід на пенсію та пов'язана з ним зміна соціального статусу та способу життя. Ці проблеми тісно пов'язані між собою та в своїй єдності погіршують становище людей пізньої зрілості в соціумі [2].

Значна частина чоловіків та жінок у цей період працюють на керівних посадах, тому їх вміння приймати рішення впливає на підлеглих. І нарешті, пізню зрілість охоплює стадія реінтеграції, коли використання знань і інтелекту знову спрямоване на побутову практичну сферу, люди повертаються до власних інтересів, цінностей, установок. На цьому етапі вони зацікавлені у задоволенні таких своїх

потреб, як підвищення рівня доходів, причому з урізноманітненням джерел їх отримання. Схожа ситуація виникає у осіб пізньої зрілості після сепарації дітей, коли відбувається заміщення родинних турбот зануренням в професійну сферу [3].

Під впливом внутрішніх та зовнішніх факторів, а особливо у осіб завантажених професійними обов'язками, ургентна залежність розвивається непомітно. У людини спочатку виникає відчуття спроможності виконати накопичені справи завдяки ентузіазму. Проте з часом ситуація змінюється, обов'язки зростають, а часу на їх виконання не вистачає. Людина намагається виконувати всю роботу, без відпочинку, витрачаючи свій особистий час, часто не досипаючи. Для осіб пізньої зрілості патологічне захоплення роботою стає змістом життя, втечею від реальності [1].

Особи пізньої зрілості, котрі виявляють пасивність та піддаються впливу інших, не мають високих життєвих прагнень і легко залишають професійні заняття. Сімейне середовище забезпечує їм відчуття безпеки, внутрішньої гармонії, тому вони не страждають від емоційної неврівноваженості, різних стресів і, як правило, ознаки ургентної залежності для них не характерні [2].

Висновки. Отже, якість життя осіб пізньої зрілості складає важливу характеристику їх загальної життєдіяльності. На наш погляд, суб'єктивна оцінка якості життя є достатньо об'єктивним показником спрямованості особистості з подальшим вибором принципових позицій у ситуаціях, що створилися в процесі життєдіяльності та самоактуалізації особистості.

Кожен з напрямків дослідження оцінки якості життя вирішує власні вузькі завдання, розглядає різні її аспекти. Однак, концептуальної загально-психологічної теорії якості життя в науці ще не сформовано. Саме для її подальшої розробки та обґрунтування потрібно проводити емпіричні дослідження.

Джерела та література

1. Ильин Е. П. Работа и личность. Трудоголизм, перфекционизм, лень / Е. П. Ильин. СПб.: Питер, 2011. 224 с.
2. Магдисюк Л. І. Якість життя особистості в період виходу на пенсію / Л. І. Магдисюк // Психологія : реальність і перспективи: зб. наук. праць РДГУ. Вип. 6. Рівне: РДГУ, 2016. С. 131–136.
3. Павелків Р. В. Вікова психологія: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Р. В. Павелків. Київ: Кондор, 2011. 468 с.

4. Szalai, A. The quality of life – comparative studies / A. Szalai, F. M. Andrews. Sage Studies in International Sociology. Vol. 20. Beverly Hills, California: Sage Publications, 1980. 289 p.